

Forslag til forelæggelse i
Magistraten den 2. maj 2011

Frederiksberg Kommunes
Veteranpolitik 2011 - 2012

(ikke endeligt design)

Indhold

1. Om veteranpolitikken	3
2. Baggrund	3
3. Formål	4
4. Målgruppe	4
5. Flere myndigheder	5
6. Indsatser på Frederiksberg	5
A. Etablering af en veterankoordinator – én indgang	5
Job & Arbejdsmarked	6
Fysisk handicap	6
Problemer i familie eller parforholdet	6
Alkohol og stofmisbrug	6
Økonomi	6
Hjælp i hverdagen	6
Psykisk sygdom	6
B. Respekt og forståelse i mødet med kommunen	7
C. Fokus på børn af veteraner	8
D. Bolig i specielle situationer	9
E. Synliggørelse og anerkendelse	9
F. Samarbejde med frivillige organisationer	9
G. Lokalt veteranforum	10
7. Udmøntning af veteranpolitikken	10

1. Om veteranpolitikken

I oktober 2010 offentliggjordes regeringens veteranpolitik, som indeholder en række initiativer målrettet veteraner og deres pårørende. Frederiksberg Kommunes veteranpolitik er et lokalt supplement til den landsdækkende politik og den række af tilbud til tidligere udsendte og deres pårørende, som findes i regi af fx forsvaret og Regionerne.

2. Baggrund

Frederiksberg er med Hærens Officersskole og Veteranhjemmet på Roskildevej et centralt sted for mange soldater og veteraner. Placeringen af Hærens Officersskole betyder, at der bor en del officerer på Frederiksberg, hvoraf nogle også sendes ud på internationale missioner. I 2010 betalte en Frederiksbergborger således den højeste pris på en mission i Afghanistan.

Der foreligger i sagens natur ingen præcise opgørelser over, hvor mange veteraner, der bor i Frederiksberg Kommune, eller hvordan de danske veteraner i øvrigt fordeler sig geografisk. Et estimat ud fra kommunens andel af Danmarks samlede befolkning indikerer, at der bor knap 500 tidligere udsendte på Frederiksberg. Og i lyset af Danmarks øgede engagement i udlandet, må antallet forventes at stige yderligere.

Siden 1992 har ca. 26.000 danske soldater været udstationeret i forskellige, militære operationer. Undersøgelser har vist, at størstedelen af de udsendte oplever, at udsendelsen har været mere berigende end belastende. Dansk Institut for Internationale Studier oplyser ligeledes, at 80% af de hjemvendte ikke har behov for behandling eller anden hjælp.

Ikke desto mindre berettiger det stigende antal danske soldater på aktive missioner i udlandet, at omverdenen tager hensyn til de særlige behov, der kendetegner en del af de hjemvendte soldater.

3. Formål

Frederiksberg Kommunes veteranpolitik skal sikre, at veteraner, som bor på Frederiksberg samt deres pårørende, får den bedst mulige støtte og hjælp fra kommunen.

Med veteranpolitikken ønsker Frederiksberg Kommune samtidig at skabe opmærksomhed omkring veteranerne og deres særlige forhold og vilkår. Kommunen vil gerne synliggøre og anerkende den indsats, som danske soldater gennem årene har ydet i udlandet på vegne af hele Danmark.

Veteranpolitikken skal sikre, at de hjemvendte soldater og deres pårørende bliver mødt og behandlet med forståelse, værdighed og respekt. Politikken rummer derfor en række konkrete indsatser, som skal lette overgangen fra udsendt til hjemvendt for veteranen og de pårørende.

Initiativerne i veteranpolitikken styrker Frederiksberg Kommunes grundlag for at indgå i et kvalificeret samarbejde med forsvaret og andre offentlige myndigheder om indsatsen over for veteraner.

Politikken sikrer samtidig gode rammer for den frivillige indsats og de mennesker, som på eget initiativ vælger at hjælpe og støtte veteranerne på Frederiksberg.

Veteranpolitikken er udarbejdet i samarbejde med Veteranhjemmet på Roskildevej og gælder i foreløbigt 1 år, hvorefter den vil blive evalueret.

4. Målgruppe

Målgruppen for veteranpolitikken er veteraner bosiddende på Frederiksberg samt deres pårørende.

Ved en veteran forstås her en person, der har været udsendt i mindst én international operation enten som enkeltperson eller i en enhed. Personen kan fortsat være ansat i forsvaret eller anden myndighed, men kan også være overgået til det civile uddannelsessystem, arbejdsmarked eller andet.

Ordet veteran dækker således over en gruppe forskellige mennesker i forskellige livssituationer og med forskellige behov.

På www.frederiksberg.dk kan du læse mere om veteranpolitikken. Du kan bl.a. se, hvor du som veteran på Frederiksberg eller pårørende kan henvende dig, hvis du har behov for hjælp fra kommunen.

5. Flere myndigheder

En veteran vil, både før, under og efter udsendelse i en international mission være i kontakt med en lang række myndigheder.

Forsvaret vil med få undtagelser være den myndighed, der har det mest indgående kendskab til veteranens forhold, herunder udsendelsens forløb og de naturlige reaktioner på forløbet. Forsvaret etablerer en række indsatser, der supplerer den egentlige missionstræning. Formålet er at forberede den udsendte og eventuelle pårørende på den forestående udsendelse. Til denne indsats er bl.a. knyttet psykologer og socialrådgivere.

Statsforvaltningen i Hovedstaden har fx kompetencen på det familieretlige område, og skal træffe beslutninger omkring familien og barnet, hvis ægteskabet eller familien opløses. Statsforvaltningen vil til grund for sin sagsbehandling typisk søge oplysninger hos såvel forsvaret som bopælskommunen.

Frederiksberg Kommune har som bopælskommune pligten til at være opsøgende i forhold til børn, der mistrives og til at hjælpe frederiksbergborgere, der står uden forsørgelsesgrundlag, bolig eller har helbredsmæssige problemer.

Det bedste grundlag for succes i den sammenhængende indsats omkring veteranen skabes gennem en tæt og åben dialog mellem forsvaret, veteranen og de involverede myndigheder.

6. Indsatser på Frederiksberg

Frederiksberg Kommunes veteranpolitik indeholder en række indsatser, som er målrettet veteraner og deres pårørende. Nogle af indsatserne er rettet mod at hjælpe veteraner generelt, mens andre er rettet mod de veteraner, der har brug for særlig støtte efter at have været udsendt.

A. Etablering af en veterankoordinator – én indgang

Forsvaret tilbyder som arbejdsgiver en række ordninger, som veteraner og deres pårørende kan gøre brug af. Det kan være hjælp fra en kontaktofficer, rådgivning i forbindelse med rehabilitering, uddannelse, psykologbistand mv. Samtidig byder det øvrige danske samfund i regi af Regioner, øvrige ministerier og den frivillige sektor m.fl. på en række tiltag målrettet denne gruppe. Blandt eksemplerne er fx genoptræningstilbud og økonomisk rådgivning.

Det brede udbud af muligheder og tilbud fra såvel offentlige som frivillige organisationer kan i sig selv være vanskeligt af overskue. Ikke mindst for den veteran, som er kommet til skade eller har brug for særlig støtte.

For at skabe bedre overblik etablerer Frederiksberg én indgang til de kommunale tilbud i form af en veterankoordinator, som kan hjælpe den hjemvendte soldat med at få overblik over, hvilke tilbud og ordninger vedkommende kan gøre brug af i den givne situation. Det gælder også hjælp til at tage kontakt til eksterne aktører vedrørende spørgsmål eller forhold, der ligger uden for kommunens regi.

Eksempler på forhold, som veterankoordinatoren kan hjælpe med:

Job & Arbejdsmarked

- Dagpenge
- Kontanthjælp
- Sygedagpenge
- Førtidspension

Fysisk handicap

- Hjælpemidler
- Boligindretning
- Handicapboliger
- Handicapbiler

Problemer i familie eller parforholdet

- Familierådgivning - Via Frederiksberg Familie og Ungerådgivning tilbydes dels åben rådgivning (hjælp til selvhjælp), dels børnegrupper for børn med en forælder med en psykiatrisk diagnose
- Boliganvisning så fx samvær med børn kan fortsætte (se andetsteds)
- Midlertidig bolig via Veteranhjemmet på Roskildevej
- Støtte til varetagelse af forældreopgaven

Alkohol og stofmisbrug

- Rådgivning og behandling gennem Frederiksberg Kommunes Rådgivningscenter (FKRC)

Økonomi

- Økonomisk hjælp og rådgivning. Assistere ved henvendelse til SSOP (Støt Soldater Og Pårørende), Soldaterlegatet m.fl.

Hjælp i hverdagen

- Støtte og kontaktpersonordningen (socialpsykiatrisk tilbud under kommunen)
- Hjemmevejledning mv.

Psykisk sygdom

- Behandling af psykiske lidelser. Veteraner kan benytte sig af samme tilbud som alle andre borgere (eksempelvis praktiserende læge, psykiatrisk skadestue, distriktpsykiatrien mv.)

- Derudover findes en række tilbud i regi af forsvaret, som kun gælder veteraner, og som veterankoordinatoren kan formidle kontakt til:
  - Krise- og katastrofepsykiatrisk Center (KKC) på Rigshospitalet, der yder ambulantly diagnostisk udredning og psykiatrisk behandling.
  - Forsvarets psykologer, der kan yde ambulantly, psykoterapeutisk behandling. Pårørende kan også søge rådgivning hos forsvarets psykologer.

Veterankoordinatoren kan desuden hjælpe med at formidle kontakt til Forsvarets Veterancenter, som forventes etableret 1. oktober 2011 i Ringsted. Veterancenteret udgør én samlet indgang til forebyggende, behandlende og støttende indsatser for veteraner, pårørende til veteraner og andre aktører på veteranområdet. Veterancenteret tilbyder blandt andet en døgnåben telefon bemandet af enten en psykolog eller en socialrådgiver.

Veteraner indgår desuden som målgruppe i den Nationale Videns- og Specialrådgivningsfunktion (VISO) under Socialministeriet. VISO er en støttefunktion for bl.a. borgere og kommuner, som har behov for specialrådgivning og hjælp til at udrede problemstillinger på det socialfaglige område.

B. Respekt og forståelse i mødet med kommunen

For at sikre et godt forløb i veteranens møde med kommunen vil veterankoordinatoren som den gennemgående kontaktperson sørge for, at øvrige sagsbehandlere er opmærksomme på, at der er tale om en tidligere udsendt, såfremt veteranen indvilliger i dette. Dette i anerkendelse af at det kan kræve noget særligt at forholde sig til personer, der har været udsendt i en international mission og måske der været udsat for traumatiske oplevelser.

Samtidig etablerer kommunen en fast procedure for henvendelser fra lokale veteraner, som kan sikre en hensigtsmæssig håndtering af veteranens sag med øje for de specielle forhold, der kan være gældende.

I forbindelse med veteraner med psykiske vanskeligheder som fx posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD) kan det være nødvendigt at udvise særlige hensyn i forbindelse med møder mellem kommunens sagsbehandler og veteranen. Eksempelvis undgå ventetærelser med mange mennesker, udvise fleksibilitet i forhold til mødetidspunkt og -længde eller overveje deltagernes placering i mødelokalet. Enkle hensyn, som kan være helt afgørende for et godt og konstruktivt møde mellem en sagsbehandler og en veteran.

Kompetenceudvikling af kommunens sagsbehandlere og andre ansatte, der har kontakt med veteraner og deres pårørende, er en forudsætning for at kunne forholde sig profes-

sionelt til folk, der fx har opholdt sig i områder med væbnet konflikt og håndtere de følgevirkninger, som kan opstå.

Kommunen vil derfor konsultere Forsvarets Veterancenter i spørgsmål om veteraners særlige forhold og bruge centret i undervisningen af kommunens sagsbehandlere. Frem til veterancenteret er etableret (forventeligt i oktober 2011) vil kommunens sagsbehandlere blive orienteret via lokale initiativer med inddragelse af eksterne ressourcepersoner på området fra fx forsvaret og andre soldater- og veteranforeninger.

C. Fokus på børn af veteraner

Familien hjemme i Danmark udgør en vigtig base for den udsendte. Det gælder især under udsendelsen men også i forbindelse med hjemkomsten, hvor overgangen til det civile liv kan være en udfordring for såvel familien som veteranen. Børn til udsendte påvirkes i mere eller mindre grad både før, under og efter udsendelsen. Undersøgelser foretaget af forsvaret indikerer, at børn i nogle tilfælde kan reagere med depressive symptomer på en forælders udsendelse som soldat. Påvirkningen er naturligvis endnu større i de tilfælde, hvor den udsendte bliver skadet eller omkommer.

Forsvaret har fokus på de pårørende før, under og efter udsendelsen i form af arrangementer og løbende information. Frederiksberg vil støtte op om den udsendtes familie lokalt for at forebygge og afhjælpe familiære problemer i forbindelse med hjemkomsten. Kommunen vil i den forbindelse sikre, at personalet i kommunens skoler og børneinstitutioner er klædt på til at opdage og håndtere børn med særlige behov som følge af en forælders udsendelse. Det kan fx ske gennem temadage, hvor specialister fra forsvaret formidler erfaringer og den nyeste viden fra forskningen.

Skoler og børneinstitutioner skal opfordres til åbenhed omkring det, at en forælder er udsendt. Både personalet og forældre til de øvrige børn bør informeres for at øge forståelsen for evt. reaktioner hos det berørte barn. I skoler og institutioner med større børn kan den udsendte fx inviteres ind og fortælle om det at være udsendt. Mere information kan være med til at forebygge mobning af børn af udsendte og afmystificere "det at være udsendt". Initiativerne iværksættes i dialog mellem personalet og familien og kun med familiens accept.

Veterankoordinatoren kan formidle kontakt til forsvarets socialrådgivere, der kan rådgive institutionerne om, hvordan man håndterer børns oplevelser under og efter en forælders udsendelse.

Resultater fra forsvarets undersøgelser af, hvordan den udsendte soldat og dennes partner og børn påvirkes af udsendelsen, vil blive inddraget i det videre arbejde i kommunen

med at opkvalificere indsatsen over for børn og pårørende af tidligere udsendte. Undersøgelserne foretages blandt andet af Veterancenterets Videnscenter.

D. Bolig i specielle situationer

Mange veteraner er yngre og har små børn. Nogle veteraner kan få psykiske efterreaktioner, som belaster familielivet og parforholdet. I yderste konsekvens kan dette betyde, at veteranen pludselig står uden bolig. Som regel har veteranen samværsret med børnene, men som hjemløs har man ikke noget sted at være sammen med dem.

Frederiksberg kommune har tilpasset retningslinjerne for boliganvisning, så veteranen kan anvises en bolig med udgangspunkt i samværsretten. I forbindelse med en eventuel ansøgning om bolig vil veteraner med bopælstilknytning til Frederiksberg således, når konkrete og individuelle forhold i øvrigt taler herfor, kunne sidestilles med andre borgere, der efter Frederiksberg Kommunes retningslinjer for husvilde kan komme i betragtning til en bolig gennem kommunen. Anvisningen beror altid på en konkret og individuel vurdering.

I det omfang det er muligt, tilstræbes i anvisningen af den konkrete bolig at tage hensyn til evt. særlige behov hos veteranen som følge af fx fysisk handicap, PTSD m.m.

E. Synliggørelse og anerkendelse

Frederiksberg Kommune samarbejder løbende med eksterne parter som Veteranhjemmet på Roskildevej og Københavnske Soldaterforeningers Samvirke om arrangementer, der bidrager til at anerkende og synliggøre de danske soldaters indsats.

Det gælder f.eks. et fælles arrangement med Veteranhjemmet på den årlige Kultur nat i oktober samt en lokal markering af den nationale flagdag for Danmarks udsendte den 5. september, som planlægges i et samarbejde mellem Veteranhjemmet på Frederiksberg, Københavnske Soldaterforeningers Samvirke og Frederiksberg Kommune.

F. Samarbejde med frivillige organisationer

Udover kulturelle arrangementer, som skaber opmærksomhed omkring de danske veteraner, ønsker kommunen også at støtte op om det frivillige arbejde målrettet danske veteraner og skabe gode vilkår for de frivillige organisationers arbejde.

Frederiksberg Kommune har et tæt samarbejde med Veteranhjemmet på Roskildevej, som drives af frivillige og får på den måde indsigt i de særlige problematikker, som kendetegner veteranerne på Frederiksberg.

Veteranhjemmet er også en vigtig samarbejdspartner i forhold til veterankoordinatoren. Nogle veteraner vil rette henvendelse til kommunen via veteranhjemmet, og kommunen

kan omvendt henvise veteraner til veteranhjemmet og de tilbud, der findes der. Det gælder eksempelvis forswarets socialrådgiverfunktion, som der kan rettes henvendelse til via veteranhjemmet.

De frivillige organisationer og foreninger udgør et vigtigt element i at støtte den hjemvendte soldat i overgangen til livet efter udsendelse. De kan bl.a. være med at skabe rammerne for et "liv med mening" efter at have været udsendt. Frederiksberg Kommune ønsker derfor et bredt samarbejde med de frivillige organisationer og foreninger, som har veteraner og deres pårørende som målgruppe. Kredsen af samarbejdspartere udvikles løbende og kan indgå i det lokale veteranforum, som beskrevet nedenfor.

Kommunen vil i den forbindelse konsultere Veteransekretariatet i Forsvarets Veterancenter, som netop har til formål at støtte og koordinere de frivillige og faglige organisationers indsats.

G. Lokalt veteranforum

Ved at etablere et lokalt veteranforum ønsker Frederiksberg Kommune at øge fokus på forholdene for kommunens veteraner med henblik på fremadrettet at optimere og kvalificere de tilbud, som veteraner tilbydes.

Dette sker dels via løbende dialog med parter på veteranområdet som Hærens Konstabel og Korporalforening (HKKF), Foreningen Danske Veteranhjem, Kammeratstøtteordningen m.fl., dels via halvårlige møder, hvor forvaltningen sammen med repræsentanter fra organisationer og foreninger indenfor soldater- og veteranområdet vil drøfte nye initiativer og eventuelle behov for tilpasning af retningslinjer mv. Forummet vil have karakter af sparring og rådgivning i forbindelse med nye tiltag målrettet veteraner i kommunen.

Frederiksberg Kommune vil endvidere tage initiativ til et tværkommunalt netværk, hvor kommuner kan udveksle erfaringer på veteranområdet med henblik på at kvalificere indsatsen over for de hjemvendte soldater.

7. Udmøntning af veteranpolitikken

På kommunens hjemmeside oplyses udover veteranpolitikken også om, hvordan veterankoordinatoren kan kontaktes. Det præciseres i den forbindelse, at der udelukkende kan imødekommes henvendelser fra veteraner på Frederiksberg, idet Kommunalfuldmagten begrænser kommunens tilbud til kun at omfatte veteraner, som bor i Frederiksberg Kommune.

Veterankoordinatoren er en udpeget medarbejder i BorgerServiceCentret. For at sikre en ensartet og hensigtsmæssig håndtering af henvendelser fra veteraner oplyses alle medarbejdere i BorgerServiceCentret om ordningen og navnet på kommunens veterankoor-

dinator, så alle henvendelser vedr. veteranforhold samles hos koordinatoren. Samtidig etableres et netværk af kontaktpersoner fra øvrige fagområder, som kan sikre, at veteranen får hurtig og korrekt hjælp.

Løbende kompetenceudvikling af kommunens veteranberedskab og øvrige medarbejdere med kontakt til veteraner og deres pårørende er et vigtigt element i udmøntningen af politikken. Aktiviteterne kan inkludere temadage, oplæg samt inddragelse af eksperter på området. Kommunen vil endvidere benytte forsvarets uddannelses tilbud til kommunale sagsbehandlere.

Det lokale veteranforum vil blive etableret i løbet af sommeren 2011. I den forbindelse vil ressourcepersoner fra forsvaret, soldaterorganisationer og veteranforeninger som Hærens Konstabel og Korporalforening (HKKF), Foreningen Danske Veteranhjem, Kameratstøtteordningen m.fl. blive inddraget og konsulteret.

På kommunens hjemmeside oplyses om organisationer, foreninger og andre nyttige links inden for veteranområdet.

Frederiksberg Kommunes veteranpolitik træder i kraft umiddelbart efter, at den er politisk vedtaget.